

Схвалено
рішенням Комітету Верховної Ради України
з питань соціальної політики
та захисту прав ветеранів
(Протокол від 31 травня 2021 року № 75)

 Г. М. Третьякова

РЕКОМЕНДАЦІЇ

учасників засідання «круглого столу» на тему: «Питання верифікації та моніторингу державних виплат»

Учасники засідання «круглого столу» у Комітеті Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів, які відбулися 11 березня 2021 року, заслухавши та обговоривши виступи народних депутатів України, представників центральних органів виконавчої влади, наукового середовища та громадських організацій, зазначають наступне.

Верховна Рада України 03 грудня 2019 року ухвалила Закон України «Про верифікацію та моніторинг державних виплат» № 324-ІХ. Відповідно до цього Закону в Україні запроваджена процедура верифікації або перевірки державних виплат - пенсій, допомог, пільг, субсидій, соціальних стипендій, інших виплат, що здійснюються за рахунок коштів державного, місцевих бюджетів, фондів загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування. Закон визначає верифікацію державних виплат, як комплекс заходів із збору та перевірки достовірності інформації для призначення, нарахування та/або здійснення державних виплат, за допомогою інформаційно-аналітичної платформи. Верифікація спрямована на:

підвищення рівня адресності та соціальної справедливості (допомогу від держави отримують саме ті, хто її потребує);

забезпечення ефективного використання бюджетних коштів шляхом перевірки достовірності інформації, яка впливає на визначення права та розміру державних виплат тощо;

розширення можливостей під час надання адміністративних послуг і надання їх на більш високому рівні за рахунок підвищення якості існуючих реєстрів та баз даних тощо.

Норми закону про верифікацію прописані таким чином, щоб запобігти надмірному використанню персональних даних під час здійснення їх обробки, перевіряється лише та інформація, що визначена законодавством для здійснення тих чи інших державних виплат. Процес проведення перевірок інформації максимально автоматизований з метою мінімізації впливу людського фактору та уникнення корупційних ризиків.

Проведення верифікації та моніторингу державних виплат у 2020 році

Протягом 2020 року відповідно до Закону № 324-IX та з метою вдосконалення нормативно-правового забезпечення процесу здійснення верифікації та моніторингу державних виплат прийнято нові або внесено зміни до чинних нормативно-правових актів.

Міністерством фінансів України на базі сучасних технологій побудована інформаційно-аналітична платформа електронної верифікації та моніторингу, яка об'єднує в одному місці інформацію про отримувачів державних допомог з багатьох джерел, що дозволило в 2020 році здійснювати поточну верифікацію державних виплат в автоматичному режимі. Постійно вдосконалюється інформаційний обмін між Мінфіном та іншими державними органами - суб'єктами надання інформації, які надають Мінфіну інформацію, що визначена законодавством для призначення, нарахування та/або здійснення державних виплат і впливає на визначення права на отримання та розмір таких виплат, персональні дані з автоматизованих інформаційних систем, реєстрів, баз даних, володільцем, розпорядником та/або адміністратором яких вони є.

Суб'єктами надання інформації є Міністерство соціальної політики України, Міністерство юстиції України, Міністерство внутрішніх справ України, Пенсійний фонд України, Фонд соціального страхування України, Державний центр зайнятості України, Державна податкова служба України, Державна прикордонна служба України, Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів, банки.

Суб'єкти надання інформації щомісячно надають Мінфіну інформацію, необхідну для здійснення верифікації, з 16 автоматизованих інформаційних систем, реєстрів, баз даних, володільцем, розпорядником та/або адміністратором яких вони є, відповідно до порядків обміну інформацією, затверджених спільними наказами.

Верифікація державних виплат здійснюється в інформаційно-аналітичній платформі шляхом застосування комплексу заходів із збору, проведення аналізу та порівняння параметрів інформації, отриманої від суб'єктів надання інформації, за кожним реципієнтом з подальшим визначенням відповідності інформації вимогам законодавства, що впливають на встановлення права на отримання та розмір державних виплат, а також виявлення невідповідності даних у автоматизованих інформаційних системах, реєстрах, базах даних.

За результатами верифікації Мінфін щомісячно надає органам, що здійснюють державні виплати, рекомендації щодо:

1) проведення додаткової перевірки інформації, що містить невідповідності. У рекомендації зазначається виявлена Мінфіном інформація, яка не узгоджується з нормативно-правовими актами, які регулюють порядок надання державних виплат;

2) усунення невідповідностей даних у автоматизованих інформаційних системах, реєстрах, базах даних, володільцем, розпорядником та/або адміністратором яких є орган, що здійснює державні виплати.

Обробка персональних даних здійснюється в автоматизованому режимі засобами інформаційно-аналітичної платформи без людського втручання. Таким чином, Мінфін не втручається в особисте і сімейне життя громадян та суворо дотримується положень законодавства про захист персональних даних у процесі проведення верифікації.

У 2020 році Мінфіном отримано від органів, що здійснюють державні виплати, інформацію для здійснення верифікації державних виплат щодо:

3 652,2 тис. одержувачів допомог та членів їх сімей на загальну суму 49 235,1 млн. грн;

9 393,8 тис. одержувачів пільг та членів їх сімей;

6 743,1 тис. одержувачів житлових субсидій та членів їх домогосподарств на загальну суму 26 353,8 млн. грн;

210,8 тис. одержувачів страхових виплат на загальну суму 10 121,3 млн. грн;

918,4 тис. одержувачів виплат по безробіттю на загальну суму 15 418,8 млн. грн;

10 312,4 тис. одержувачів пенсійних виплат на загальну суму 357 836 млн. грн.

За результатами перевірки інформації, що надійшла на верифікацію, виявлено невідповідність даних у автоматизованих інформаційних системах, реєстрах та базах даних спільним затвердженим вимогам інформаційного обміну, що не дозволило провести верифікацію щодо правомірності отримання державних виплат на загальну суму 4 045,5 млн. грн.

Здійснено верифікацію щодо правомірності отримання реципієнтами державних виплат на загальну суму 454 919,5 млн. грн.

За результатами проведеної верифікації у 2020 році Мінфіном надано рекомендації органам, що здійснюють державні виплати, стосовно:

1) проведення додаткової перевірки інформації, що визначена законодавством для призначення, нарахування та/або здійснення державних виплат і впливає на визначення права на отримання та розмір таких виплат, – 2 441,3 тис. рекомендацій, у тому числі по допомогах - 170,4 тис. рекомендацій, пільгах - 505,6 тис. рекомендацій, житлових субсидіях - 1 709,8 тис. рекомендацій, страхових виплатах - 4,8 тис. рекомендацій, виплатах по безробіттю - 4,4 тис. рекомендацій, по пенсійних виплатах - 46,3 тис. рекомендацій.

Найбільш поширеними рекомендаціями щодо проведення додаткової перевірки інформації є:

наявність актового запису про смерть реципієнта на початок отримання державної виплати та в період її отримання;

набуття права власності на нерухоме майно протягом 12 місяців перед зверненням за призначенням державної виплати;

набуття права власності на нерухоме майно під час отримання державної виплати;

наявність у володінні сім'ї транспортного засобу, з дати випуску якого минуло менше 5 років;

встановлення факту виконання особою, що зареєстрована як безробітна, оплачуваної роботи (надання послуг) тощо;

2) усунення невідповідностей даних в автоматизованих інформаційних системах, реєстрах, базах даних, володільцем, розпорядником та/або адміністратором яких є орган, що здійснює державні виплати - 10 927,3 тис. рекомендацій, у тому числі по допомогах - 2 813,1 тис. рекомендацій, пільгах - 3 574,9 тис. рекомендацій, житлових субсидіях - 4 119 тис. рекомендацій, страхових виплатах - 5 тис. рекомендацій, виплатах по безробіттю - 35,4 тис. рекомендацій, по пенсійних виплатах - 379,9 тис. рекомендацій.

Найбільш поширеними рекомендаціями щодо усунення невідповідностей даних у автоматизованих інформаційних системах, реєстрах, базах даних є:

реєстраційний номер облікової картки платника податків не відповідає затвердженій структурі;

невідповідність віку реципієнта та документа, що посвідчує його особу на дату початку дії виплати;

реєстраційний номер облікової картки платника податків не дійсний (помилковий);

документ, що посвідчує особу є недійсним або втраченим на дату початку дії виплати;

реєстраційний номер облікової картки платника податків та прізвище, ім'я, по батькові не відповідає інформації, яка наявна в Державному реєстрі фізичних осіб-платників податків;

реєстраційний номер облікової картки платника податків закрито.

За результатами проведеного моніторингу відповідей на рекомендації, наданих Мінфіном у 2020 році, щодо правомірності виплат, встановлено:

з 2 441 361 рекомендацій підтверджено факти неправомірності надання державних виплат у 65 366 випадках, не підтверджено – 91 182;

підтверджено, але перерахунок виплат не проведено – 270 023;

знаходяться на розгляді та/або відпрацюванні відповідних органів – 2 014 790 рекомендацій щодо правомірності виплат.

Стосовно верифікації пенсійних і страхових виплат, державних допомог

Станом на лютий 2021 року для проведення верифікації пенсійних виплат Пенсійним фондом України передано Мінфіну понад 140 млн записів щодо одержувачів пенсійних виплат, отримано 431896 рекомендацій за результатами верифікації державних виплат (0,31% загальної кількості переданих записів), з яких підтвердилося 23781 рекомендації (0,02 % загальної кількості переданих записів), що свідчить про ефективність проведення внутрішніх контрольних заходів щодо достовірності інформації, поданої громадянами для нарахування пенсійних виплат.

Щодо верифікації страхових виплат слід зазначити, що виконавчою дирекцією Фонду соціального страхування України щомісячно надається Мінфіну інформація щодо осіб, які є отримувачами страхових виплат з Фонду у зв'язку зі

страхуванням від нещасних випадків на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності, для проведення верифікації.

За інформацією виконавчої дирекції Фонду, найбільш нагальним для Фонду є наразі питання здійснення перевірки за даними Держаного реєстру актів цивільного стану громадян Міністерства юстиції України.

Проведення верифікації Мінфіном – джерело отримання інформації щодо смерті отримувачів щомісячних страхових виплат. Такий інформаційний обмін здійснюється в межах проведення поточної верифікації. Недоліком є те, що період з моменту нарахування виплати до моменту отримання рекомендацій складає близько двох місяців, тобто інформація до Фонду надходить, вже після того як кошти було профінансовано.

За результатами перевірки, що проводилась протягом 2020 року після надання рекомендацій Мінфіном стосовно смерті отримувачів страхових виплат, винесені рішення про припинення страхових виплат. Сума до повернення склала 928 тис. гривень. У зв'язку із затримкою обміну, Фонд отримував рекомендації щодо померлих осіб, яким виплати вже було припинено.

Застосування механізму превентивної верифікації під час щомісячного нарахування страхових виплат дозволить отримувати інформацію щодо перебування в живих отримувачів страхових виплат та своєчасно зупиняти страхові виплати у випадку їх смерті, що дасть можливість уникнути зайво виплачених коштів.

Стосовно перевірок державних допомог зазначимо, що з метою посилення соціальної підтримки громадян, зниження рівня соціальної напруги у суспільстві внаслідок введення карантинних обмежень, структурні підрозділи з питань соціального захисту населення перепризначали державні соціальні допомоги, житлові субсидії на наступний період без необхідності особистого звернення громадян, забезпечували додаткові виплати населенню (допомога на дітей фізичним особам-підприємцям, які обрали спрощену систему оподаткування і належать до першої та другої групи платників єдиного податку), що призвело до збільшення навантаження на працівників відповідних структурних підрозділів.

Водночас, з метою забезпечення контролю опрацювання структурними підрозділами з питань соціального захисту населення рекомендацій за наслідками верифікації, Мінсоцполітики разом із ДП «Інформаційно-обчислювальний центр Мінсоцполітики» здійснює моніторинг результатів проведеної роботи.

За наслідками проведеного моніторингу виявлено, що рекомендації Мінфіну за результатами верифікації у 2020 році опрацьовано не в повному обсязі, оскільки, враховуючи норми постанови Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 № 211 «Про запобігання поширення на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» (зі змінами), в період обмежувальних заходів структурні підрозділи з питань соціального захисту населення опрацьовують лише рекомендації за результатами верифікації, перевірка яких не потребує особистої присутності громадян у структурному підрозділі з питань соціального захисту населення.

Отже, щодо значної кількості рекомендацій ще продовжуються додаткові перевірки відповідними органами, що в значній мірі пов'язано з запровадженням карантину з метою запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2.

Органи, що здійснюють державні виплати у 2020 році відпрацювали лише 17,5 % рекомендацій. На розгляді знаходяться 82,5 % рекомендацій Мінфіну.

Запровадження превентивної верифікації у 2021 році

Якість та достовірність наданих рекомендацій в значній мірі залежить від якості та повноти даних про одержувачів державних виплат. З цією метою Мінфін спільно з суб'єктами надання інформації постійно працює над покращанням інформаційного обміну, удосконаленням алгоритмів та методик здійснення верифікації державних виплат.

Слід також зазначити, що Законом передбачено запровадження у 2021 році нового виду верифікації – превентивної верифікації. На відміну від поточної верифікації, що здійснюється зараз Мінфіном, превентивна буде проводитись під час звернення громадян за призначенням пенсій, допомог, субсидій, інших соціальних виплат.

Здійснення превентивної верифікації сприятиме ефективному використанню бюджетних коштів, оскільки достовірність відомостей, що впливають на визначення права та розмір державних допомог, буде перевірятись на етапі призначення виплат в режимі реального часу.

З метою запровадження превентивної верифікації Мінфіном розроблено Порядок доступу до інформації в інформаційно-аналітичній платформі електронної верифікації та моніторингу органів, що здійснюють державні виплати, який затверджено постановою Кабінету Міністрів України № 1355 від 28.12.2020 року.

Наразі продовжується робота із укладання договорів про надання доступу до інформації в інформаційно-аналітичній платформі.

Розроблено прикладний програмний інтерфейс (API) для здійснення превентивної верифікації, що дозволяє забезпечити інтеграцію інформаційних систем Пенсійного фонду України, Державного центру зайнятості, Фонду соціального страхування та Мінсоцполітики з інформаційно-аналітичною платформою електронної верифікації та моніторингу.

Необхідність нормативно врегулювання окремих питань проведення верифікації та моніторингу державних виплат

1. Пунктом 50¹ Положення про порядок призначення житлових субсидій, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.10.1995 № 848, передбачено, що проведення перевірки достовірності даних, що надійшли від осіб, які звертаються за призначенням житлових субсидій, здійснюється на підставі даних, зокрема отриманих шляхом автоматизованого доступу, з Державного реєстру актів цивільного стану громадян – про державну реєстрацію шлюбу, розірвання шлюбу, народження, смерті осіб.

Для підтвердження таких даних використовуються відомості, зокрема, з Реєстру, які передаються до Мінсоцполітики шляхом автоматизованого обміну електронними даними між інформаційними ресурсами Мін'юсту та Мінсоцполітики через систему електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів у порядку, передбаченому законодавством, після введення в експлуатацію відповідних технічних і програмних засобів.

Постановою Кабінету Міністрів України від 20.05.2020 № 386 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України щодо отримання відомостей з Державного реєстру актів цивільного стану громадян» врегульовано питання передання до Мінсоцполітики відомостей з Державного реєстру актів цивільного стану громадян для підтвердження даних про смерть осіб, у тому числі одержувачів соціальних виплат з метою цільового використання бюджетних коштів шляхом автоматизованого обміну електронними даними між інформаційними ресурсами Мін'юсту та Мінсоцполітики через систему електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів у порядку, передбаченому законодавством.

Згідно з інформацією, наданою державним підприємством «Національні інформаційні системи», Міністерством соціальної політики України спільно з адміністратором Реєстру в робочому порядку узгоджується перелік та структура даних, що будуть передаватися в рамках електронної інформаційної взаємодії між державними інформаційними ресурсами Мінсоцполітики та Мін'юсту в межах функціонування системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів для реалізації вищенаведених вимог актів Уряду.

Станом на сьогодні відповідний проект Договору про інформаційну взаємодію не надходив на розгляд до Міністерства юстиції України.

2. Відповідно до нормативно-правових актів, якими встановлюються порядки надання деяким категоріям населення державних допомог, субсидій, інших державних виплат, визначаються вимоги до отримувачів державних виплат та членів їх сімей, зокрема щодо навчання в період призначення такої виплати у закладах освіти.

З метою отримання Мінфіном даних про фізичних осіб – одержувачів державних виплат з Єдиної державної електронної бази з питань освіти (далі – ЄДЕБО) щодо наявної відносно них інформації як здобувачів освіти для здійснення верифікації та моніторингу державних виплат розроблено проект наказу Міністерства фінансів України, Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Порядку обміну інформацією між Міністерством фінансів України та Міністерством освіти і науки України для здійснення верифікації та моніторингу державних виплат», який проходить погодження з зацікавленими центральними органами виконавчої влади.

3. Постановою Кабінету Міністрів України від 26.08.2020 № 783 «Деякі питання Національної соціальної сервісної служби України» утворено Національну соціальну сервісну службу України як центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику, зокрема, щодо здійснення державного

контролю за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки та за дотриманням прав дітей.

Нацсоцслужба виконуватиме свої функції та повноваження також і через територіальні органи Нацсоцслужби.

Із 24 грудня 2020 року відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України № 1619-р від 23.12.2020 «Питання Національної соціальної сервісної служби України» центральним апаратом Нацсоцслужби розпочато виконання своїх функцій та повноважень.

Доцільно зауважити, що Мінсоцполітики під час підготовки проекту Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» неодноразово зверталось до Мінфіну щодо необхідності врахування видатків для забезпечення функціонування Нацсоцслужби та її територіальних органів з обсягом видатків 1,3 млрд гривень. Проте у Законі України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» для забезпечення функціонування Нацсоцслужби передбачено видатки за окремою бюджетною програмою лише в сумі 82,7 млн гривень, що не дає змоги забезпечити у повному обсязі функціонування територіальних органів Нацсоцслужби.

Відповідно до пункту 3 Положення про Національну соціальну сервісну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 783 від 26.08.202, одним із основних завдань Нацсоцслужби є реалізація державної політики у сфері здійснення державного контролю, зокрема, за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки (державна допомога, пільги, житлові субсидії та інші виплати, що здійснюються за рахунок коштів державного бюджету, соціальні послуги) та за використанням коштів державного бюджету, виділених для надання соціальної підтримки, зокрема під час проведення перерахунку її розмірів у разі встановлення фактів надмірної виплати коштів або надання її з порушенням законодавства.

Пунктом 4 вищезазначеного Положення передбачено, що Нацсоцслужба для виконання визначених для неї завдань в частині здійснення державного контролю за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки використовує результати верифікації достовірності інформації, поданої фізичними особами для призначення соціальної підтримки, перевіряє достовірність інформації про отримувачів соціальної підтримки та правильність нарахування допомоги з урахуванням ступеня ризику наявності порушень та проводить моніторинг та аналіз порушень законодавства щодо надання соціальної допомоги.

Обробку рекомендацій за результатами верифікації державних виплат щомісячно здійснюють структурні підрозділи з питань соціального захисту населення районних, районних у місті Києві державних адміністрацій, виконавчих органів міських, районних у містах рад (далі – структурні підрозділи з питань соціального захисту населення).

Підсумовуючи наведене, зауважуємо, що здійснення верифікації та моніторингу державних виплат сприяє запровадженню адресного підходу надання

соціальної підтримки населенню і спрямоване на те, щоб кінцевими отримувачами державних виплат були саме ті громадяни, які потребують допомоги держави.

За результатами обговорення на засіданні «круглого столу» у Комітеті Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів на тему: «Питання верифікації та моніторингу державних виплат» його учасники **рекомендують:**

I. Міністерству фінансів України:

1.1. Забезпечити системне здійснення верифікації та моніторингу державних виплат, шляхом:

запровадження та здійснення превентивної верифікації;

підвищення якості та оперативності інформаційного обміну між державними органами шляхом інтеграції інформаційних систем Міністерства фінансів України та суб'єктів надання інформації, розширення переліку державних реєстрів, з якими здійснюється обмін інформацією.

1.2. Підготувати проекти нормативно-правових актів, спрямованих на удосконалення законодавства з питань верифікації та моніторингу державних виплат та з питань надання соціальних виплат, за результатами ґрунтовного аналізу одержаних результатів верифікації та моніторингу державних виплат.

1.3. Опрацювати питання можливості збільшення видатків на забезпечення діяльності територіальних органів Національної соціальної сервісної служби України на регіональному рівні з метою виконання ними функцій контролю за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, під час внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік».

II. Міністерству фінансів України спільно з:

2.1. Міністерством освіти і науки України підготувати та затвердити нормативно-правовий акт про затвердження Порядку обміну інформацією між Міністерством фінансів України та Міністерством освіти і науки України для здійснення верифікації та моніторингу державних виплат;

2.2. Державним центром зайнятості вжити заходів щодо опрацювання якості та однозначності даних, на підставі яких здійснюється верифікація допомоги по безробіттю та формуються відповідні рекомендації для Державної служби зайнятості, зокрема, щодо надання дат початку та припинення отримання зареєстрованими безробітними будь-яких видів державних соціальних допомог та компенсацій, що впливають на право отримання ними допомоги по безробіттю - виключно в період їх зареєстрованого безробіття.

2.3. Міністерством соціальної політики України, Фондом соціального страхування України, Міністерством охорони здоров'я України вжити заходів щодо забезпечення здійснення верифікації страхових виплат у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності.

III. Міністерству соціальної політики України спільно з:

3.1. Національною соціальною сервісною службою України, Фондом соціального страхування України, Пенсійним фондом України, Державним центром зайнятості вжити заходів щодо забезпечення опрацювання наданих Міністерством фінансів України рекомендацій у строк, визначений Законом України «Про верифікацію та моніторинг державних виплат».

3.2. Національною соціальною сервісною службою України:

3.2.1. Посилити контроль за:

дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки структурними підрозділами з питань соціального захисту населення;

своєчасним опрацюванням структурними підрозділами з питань соціального захисту населення рекомендацій, наданих Міністерством фінансів України за результатами верифікації державних допомог, пільг, житлових субсидій.

3.2.2. Під час проведення планових перевірок структурних підрозділів з питань соціального захисту населення включати до переліку питань, що підлягають перевірці, питання повноти і своєчасності опрацювання рекомендацій Міністерству фінансів України.

3.3. Міністерством юстиції України - підготувати та укласти Договір про інформаційну взаємодію між державними інформаційними ресурсами Міністерства соціальної політики України та Міністерства юстиції України в межах функціонування системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів.

X. Міністерству фінансів України, Міністерству соціальної політики України, Міністерству юстиції України, Міністерству освіти і науки України, Міністерству охорони здоров'я України, Пенсійному фонду України, Фонду соціального страхування України, Державному центру зайнятості, Національній соціальній сервісній службі України проінформувати Комітет про стан виконання цих рекомендацій до **01 грудня 2021 року**.